

Установлено, что чаще всего цель урока определяется относительно деятельности учителя, а не ученика, что приводит к формализму в обучении. Обосновано, что одним из инструментов, который позволяет реализовать деятельностный подход, способствует развитию критического мышления школьников – является таксономия Блума. В соответствии с таксономией Блума учебные цели образуют иерархию, которая состоит из шести уровней: знания, понимание, применение, анализ, синтез, оценивание.

Ключевые слова: таксономия Блума, деятельностный подход, новая украинская школа, критическое мышление, цель урока.

Summary. Kondratiuk S.M., Vasko O.O. Bloom's taxonomy as a tool for implementing activity approach in teaching junior schoolchildren. The article considers the problem of determining the purpose of the lesson in the conditions of implementing activity approach in teaching junior schoolchildren. It is found out that the purpose of the lesson is more often determined by the activity of the teacher rather than the pupil, which leads to formalism in teaching. It is proved that Bloom's taxonomy is one of the tools that enable implementation of the activity approach, contributes to the development of pupils' critical thinking. According to Bloom's taxonomy, learning objectives form a hierarchy, including six levels: knowledge, comprehension, application, analysis, synthesis, evaluation.

Key words: Bloom's taxonomy, activity approach, new Ukrainian school, critical thinking, junior schoolchildren, purpose of the lesson.

С.О. Скворцова

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна
skvo08@i.ua

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ

Проблема методичної компетентності вчителя у навчанні учнів математики не є новою, до її розробки доклали зусиль провідні методисти-математики: І. Акуленко, А. Кузьминський, І. Малова, О. Матяш, В. Моторіна, Н. Тарасенкова та ін. Детальний аналіз визначень цього поняття науковцями та авторську модель структури методичної компетентності подано у роботах автора [1]. Але результати наукового пошуку, здійсненого до 2015 року потребують оновлення з огляду на особливості сучасного етапу розвитку системи освіти України.

Так, з 2016 року розпочалося впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа (НУШ)» на період до 2029 роки (№ 988-р від 14.12.2016 р.), затверджено і реалізується новий Державний стандарт початкової загальної освіти (постанова Кабміну України №87 від 21.02.2018 р.), обговорено Проект Державного стандарту базової середньої освіти, затверджено Колегією МОН України, і вже навіть набули певних змін Типові освітні програми для 1 – 4 класів. А з 5 травня 2020 року по 20 травня 2020 року МОН України виставило на громадське обговорення проект Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Таким чином, відбуваються істотні зміни в системі освіти України, які потребують детального аналізу вимог до вчителя та його професійних компетентностей, зокрема методичної компетентності. Тому, вдамося до аналізу проекту Професійного стандарту. У проекті Профстандарту виділено чотири професійні функції вчителя: А. Застосування сучасних змісту освіти, методик і технологій. Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу. В. Організація здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища. Г. Управління освітнім процесом. Д. Безперервний професійний розвиток. Викликає стурбованість відсутність функції планування та здійснення освітнього процесу у контексті навчання здобувачів освіти певного предмета або інтегрованого курсу. Можливо, автори проекту некоректно сформулювали функцію А? Тоді звернемося до переліку професійних компетентностей, які забезпечують виконання трудової функції А: А1. Мовно-комунікативна компетентність. А.2. Предметна компетентність. А.3. Інформаційно-цифрова компетентність.

Отже, «застосування методик» жодним чином не підкріплено відповідною компетентністю. Тоді звернемося до базису, на якому ґрунтуються професійні компетентності, зокрема до складників, що забезпечують компетентності А2. – Предметної компетентності. Цілком природним є наявність такого складника як А21. Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі, який передбачає наявність у вчителя знань про «А2131. Вимоги до результатів навчання за Державними стандартами освіти та типовими освітніми програмами» та уміння «А21У1. Визначати предметний зміст та послідовність його викладання з урахуванням результатів навчання, визначених Державними стандартами освіти та типовими освітніми програмами»; «А2132. Ґрунтовні знання навчального предмету та можливості його інтеграції з іншими освітніми галузями» та уміння «А21У2. Формувати

систему понять в учнів у межах освітньої галузі на основі сучасних наукових здобутків». Але наявність предметних знань не гарантує уміння формувати в учнів систему понять цього предмета. Крім того, виникає питання відсутності в А21У2 системи способів дії, відповідних певній освітній галузі.

Зазначимо, що вміння формувати в здобувачів освіти систему понять та способів дії у межах освітньої галузі забезпечує саме методична компетентність вчителя. Без методичної компетентності найглибші знання предмета не будуть у нагоді вчителю для здійснення освітнього процесу – навчання учнів цього предмета. Багато прикладів, коли випускники класичних університетів, в яких циклу методичних дисциплін приділялася недостатня увага, маючи гарні знання предмета, мають гірші успіхи у навчанні учнів, ніж ті, що закінчили педагогічні університети, де глибоко вивчалася методика навчання.

Також виникають сумніви щодо доцільності такого вміння вчителя, як «А21У1. Визначати предметний зміст та послідовність його викладання з урахуванням результатів навчання, визначених Державними стандартами освіти та типовими освітніми програмами». Зміст навчання – це прерогатива авторів Типових освітніх програм, авторів підручників, а не вчителя. Якщо вчителі визначатимуть зміст навчання, то матимемо певні проблеми на виході в контексті оцінки результатів навчання. Тут можна заперечити, що результати навчання пов'язані зі змістом... Так, але не у новому поколінні Державних стандартів та Типових освітніх програм!

Інший складник даної компетентності А22. Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей передбачає наявність в учителя знань «А2231. Методики навчання предметів (інтегрованих курсів) у межах відповідної освітньої галузі» та умінь «А22У1. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей під час підготовки та проведення навчальних занять». Тут виникає питання щодо логічного зв'язку здатності до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей та знання методики навчання предметів (інтегрованих курсів). Крім того, виникає ще одне питання щодо того, що методичні знання без методичних умінь не забезпечать якісне навчання, оскільки навчання певного предмета чи інтегрованого курсу відбувається у процесі методичної діяльності і має процесуальний контекст. Методичні знання без методичних умінь не забезпечують досягнення обов'язкових результатів, визначених Державним стандартом.

Ще одна позиція цього документу, яка не узгоджується з попередньою. Складником предметної компетентності є «А23. Здатність до добору й застосування доцільних форм, методів, технологій та засобів навчання», який передбачає наявність в учителя знань про «А2331. Форми, методи, технології, засоби навчання» та уміння «А23У1. Добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку та індивідуальних особливостей учнів»; знання про «А2332. Інноваційні технології навчання освітньої галузі» та уміння «А23У2. Застосовувати інноваційні технології навчання предметів (інтегрованих курсів) освітньої галузі». Тут слід зазначити, що методика навчання певного предмета – це педагогічна наука про мету і завдання навчання предмета (навіщо навчати?), про його зміст (чого навчати?), методи, форми й засоби/технології навчання (як навчати ефективно?). Таким чином, не має сенсу виокремлювати як складник А23, достатньо було б визначити цей складник як методичну компетентність яка, крім іншого, передбачає ще й спроможність добирати й застосувати доцільні форми, методи, технології та засоби навчання.

Таким чином, на наш погляд, у проекті Профстандарту некоректно визначено Трудову функцію «А. Застосування сучасних змісту освіти, методик і технологій» та відповідну їй професійну компетентність «А2. Предметна компетентність» та її складники, які з одного боку перетинаються, а з іншого не визначають повною мірою знання, вміння й навички вчителя, які забезпечують планування і здійснення освітньої діяльності в контексті навчання. Вважаємо доцільним доповнити перелік професійних компетентностей методичною компетентністю, яка розуміється як властивість особистості, що виявляється у здатності ефективно розв'язувати стандартні та проблемні методичні задачі, яка ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до навчання учнів певного предмета чи інтегрованого курсу за різними навчальними комплектами, й передбачає сформованість системи методичних знань і умінь, а також досвіду їх застосування.

Література

1. Сковрцова С.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до навчання молодших школярів розв'язувати сюжетні математичні задачі: [монографія] / Світлана Олексіївна Сковрцова, Яна Станіславівна Гаєвець. - Харків: Ранок-НТ, 2013. – 332 с.

Анотація. Сковрцова С.О. **Нова українська школа: методична компетентність учителя.** У доповіді проаналізовано зміст проекту Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель закладу загальної середньої освіти», зокрема щодо професійної компетентності А.2. Предметна компетентність. Встановлено відсутність основної компетентності вчителя – методичної компетентності.

Ключові слова: методична компетентність, професійний стандарт, вчитель початкових класів, вчитель закладу загальної середньої освіти.

Аннотация. Скворцова С.А. Новая украинская школа: методическая комплектность учителя. В докладе проанализировано содержание проекта Профессионального стандарта по профессиям «Учитель начальных классов заведения общего среднего образования» и «Учитель заведения общего среднего образования», в частности профессиональную компетентность А.2. Предметная компетентность. Установлено отсутствие основной компетентности учителя – методической компетентности.

Ключевые слова: методическая компетентность, профессиональный стандарт, учитель начальных классов, учитель заведения общего среднего образования.

Summary. Skvortsova S.A. New Ukrainian school: teacher's methodological competence. The report analyzed the contents of the draft Professional Standard for the professions "Primary School Teacher of a General Secondary Education" and "Teacher of a General Secondary Education", in particular the professional competence of A.2. Subject competence. The absence of the main competence of the teacher - methodological competence is established.

Key words: methodological competence, professional standard, primary school teacher, teacher of general secondary education.

Н.А. Тарасенкова

професор кафедри математики та методики
навчання математики,

О.М. Коломієць

доцент кафедри математики та методики
навчання математики,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна

ПРО КОНКУРС «ГЕОМЕТРІЯ НАВКОЛО НАС» ТА ЙОГО ОКРЕМІ РЕЗУЛЬТАТИ

Кафедра математики та методики навчання математики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького започаткувала конкурс творчих робіт учнів 5-11 класів "Геометрія навколо нас" на честь 100-річчя Олександра Федоровича Семеновича. Олександр Федорович Семенович працював доцентом, професором, завідувачем кафедри геометрії і методики викладання математики Черкаського педінституту з 1963 року. Упродовж багатьох років він працював над підручником для середньої школи «Геометрія 6-8». Авторський колектив очолював видатний математик Андрій Миколайович Колмогоров. За цим підручником до 1981 року навчалися геометрії учні 6-8 класів усієї тодішньої країни. Творчий доробок професора О. Ф. Семеновича становить понад 150 опублікованих праць, які присвячені питанням основ геометрії і геометричним побудовам у площині Лобачевського, проблемам навчання геометрії учнів та студентів. Більшість праць Олександра Федоровича не втратили своєї цінності й дотепер.

Численна кількість учителів, викладачів є учнями Олександра Федоровича. Вони з великою повагою й теплом згадують про нього як про незрівнянного педагога-наставника: він відзначався великою скромністю, добросердям, постійною готовністю допомогти знайомим і незнайомим в їх роботі, виключною працездатністю й глибокою мудрістю. Згадуючи Олександра Федоровича, ми вшануємо його за відданість улюбленій важливій справі, працьовитість, чуйність, увагу і повагу до колег і студентів.

Кафедрою створено сайт конкурсу (рис.1) [1].

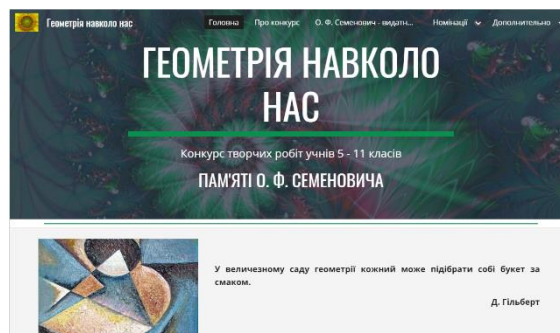

Рис. 1

У 2019-2020 р. у конкурсі взяли участь учні 5-11 класів у 5 номінаціях: «Геометрична рапсодія: есе»; «Краса геометрії в задачах»; «Геометрія і мистецтво»; «Геометрія в побуті»; «Геометрія у виробництві».